

УДК 378.046-021.68:355.233

Ганна Красота-Мороз,
Національний університет оборони України, м. Київ
<https://orcid.org/0000-0002-1990-3053>

Володимир Оліферук,
кандидат технічних наук,
Національний університет оборони України, м. Київ
<https://orcid.org/0000-0002-0722-7561>

Сергій Шарап,
кандидат наук з державного управління,
Національний університет оборони України, м. Київ
<https://orcid.org/0009-0005-1059-2411>

Віталій Тюрін,
кандидат військових наук, доцент,
Національний університет оборони України, м. Київ
<https://orcid.org/0000-0003-0476-7471>

Олег Кириленко,
Сили спеціальних операцій ЗС України, м. Київ
<https://orcid.org/0009-0000-3837-9659>

DOI: 10.33099/2617-1775/2024-01/102-111

ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ТА ДІЯЛЬНОСТІ РУХУ ОПОРУ В УКРАЇНІ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ

У статті проаналізовано особливості правового регулювання підготовки та діяльності руху опору в Україні. Наголошено на прогалини у законодавстві України, які потребують вирішення, оскільки це дасть можливість проведення якісної та всебічної підготовки руху опору в Україні – потужної зброї у відсічі збройної агресії Російської Федерації.

***Ключові слова:** військовослужбовці; гарантії; законодавство; Збройні сили України; національний спротив; партизани; підготовка; рух опору; Сили спеціальних операцій.*

Постановка проблеми. Події кінця лютого 2022 року показали усьому світу силу та вміння українського народу об'єднуватись, боронячи свій дім. Основою цього стала українська стійкість – потужна зброя та джерело національного спротиву. Національна стійкість має багато аспектів, такі як: національна ідентичність, психологічна підготовка, виявлення та зменшення вразливості, а також визначення загрози та підготовка до неї.

Однак, не маючи законодавчого підґрунтя кожна громадська ініціатива може бути визнана такою, що діє поза межами правового поля. Разом з тим, з ухваленням Закону України «Про основи національного спротиву» (далі – Закон) [3] було врегульовано деякі питання організації та діяльності руху опору в Україні.

Серед основних проблем, з якими зіштовхнулися громади в організації сил спротиву на своїх територіях на початку війни, можна виділити: відсутність належного правового регулювання; проблеми ідентифікації певних груп населення; відсутність належного фінансового та матеріально-технічного забезпечення руху опору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню теоретичних вимог до руху опору відповідно до міжнародного публічного права та поняття руху опору в Україні була присвячена праця А.О. Спільник.

Даній тематиці також присвятили свої наукові праці такі учені, як: В.М. Гудим, М.І. Попельський, О.М. Бандурка, Д.С. Бірюков, М.П. Вавринчук, О.С. Власюк, В.П. Горбулін, А.Т. Комзюк, І.Ф. Корж, О.Г. Корченко, та ін.

Проблема правового регулювання участі громадян у русі опору під час збройних конфліктів чи в умовах воєнної загрози або не отримала достатньої уваги вчених, або була розглянута в межах загальної тематики. Відсутність комплексних досліджень у цьому напрямку, а також потреба в удосконаленні правового регулювання участі громадян у територіальній обороні та добровольчих формуваннях місцевих громад, руху опору у випадку збройної агресії свідчать про необхідність проведення відповідних досліджень.

Метою статті є проведення аналізу правового регулювання підготовки та діяльності руху опору в Україні в умовах збройної агресії.

Методи дослідження. У статті використано загальнонаукові методи аналізу наукової літератури з досліджуваної проблеми, історико-правовий метод, метод альтернатив.

Виклад основного матеріалу. Слідом за Законом України «Про основи національного спротиву» уряд ухвалив ряд постанов на виконання норм вищевказаного Закону [1]:

– №1442 «Про затвердження Типового положення про штаб зони (району) територіальної оборони»;

– №1443 «Про затвердження Порядку організації та здійснення загальновійськової підготовки громадян України до національного спротиву»;

– №1447 «Про затвердження Порядку організації, забезпечення та проведення підготовки добровольчих формувань територіальних громад до виконання завдань територіальної оборони»;

– №1448 «Про затвердження Порядку застосування членами добровольчих формувань територіальних громад особистої мисливської зброї та набоїв до неї під час виконання завдань територіальної оборони»;

– №1449 «Про затвердження Положення про добровольчі формування територіальних громад»;

– №1450 «Про затвердження Порядку встановлення заборони або обмеження на вибір місця перебування чи місця проживання осіб на території, на якій діє воєнний стан»;

– №1451 «Про затвердження Порядку відшкодування збитків у зв'язку із затримання, арештом або засудженням незаконними органами чи формуваннями, утвореними на тимчасово окупованих територіях України, або органами чи формуваннями країни, яка здійснює збройну агресію проти України, особам, залученим до конфіденційного співробітництва із Силами спеціальних операцій Збройних сил»;

– №1452 «Про затвердження Порядку надання статусу учасника бойових дій залученим до конфіденційного співробітництва особами, які брали участь у

виконанні завдань руху опору на тимчасово окупованій території України, у районі проведення антитерористичної операції, районі здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії або на інших територіях, де в період виконання зазначених завдань велися воєнні (бойові) дії»;

– №1454 «Про внесення змін до Регламенту Кабінету Міністрів України»;

– №1455 «Про затвердження Порядку встановлення особливого режиму в'їзду і виїзду, обмеження свободи пересування громадян, іноземців та осіб без громадянства, а також руху транспортних засобів в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан»;

– №1456 «Про затвердження Порядку перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян під час забезпечення заходів правового режиму воєнного стану»;

– №1457 «Про затвердження Порядку заборони торгівлі зброєю, сильнодіючими хімічними і отруйними речовинами, а також алкогольними напоями та речовинами, виробленими на спиртовій основі, в умовах правового режиму воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях».

Крім того, в Секретаріаті Кабміну зазначили, що прикінцеві положення Закону «Про основи національного спротиву» врегульовано, зокрема іншими рішеннями, прийнятими Кабінетом Міністрів, зокрема від 7 листопада 2018 №934 «Про затвердження Порядку проведення обов'язкової евакуації окремих категорій населення в разі введення правового режиму воєнного стану»; від 8 липня 2020 №573 «Питання запровадження та здійснення деяких заходів правового режиму воєнного стану» (затверджено Порядок здійснення заходів під час запровадження комендантської години та встановлення спеціального режиму світломаскування в окремих місцевостях, де введено воєнний стан).

Рух опору відповідно до Закону № 1702-IX активізується під час тимчасово окупованих або захоплених агресором територій України (з настанням особливого періоду). Керівництво цим рухом здійснюється через Головнокомандувача Збройних Сил України за посередництвом Командувача Сил спеціальних операцій Збройних Сил України, які відіграють провідну роль у його організації та проведенні. Тож, проблема ведення військових дій неурядовими збройними формуваннями та правового становища учасників таких формувань не тільки не нова, а й, певною мірою, традиційна для доктрини та практики міжнародного права.

Проблема різного визначення і тлумачення поняття «партизан» міститься вже в міжнародних документах. Так, Положення про закони та звичаї сухопутної війни (Додаток до IV Гаазької конвенції 1907 р.) у статті 1 згадує категорію «особовий склад ополчення та добровольчих загонів», а у статті 2 – категорію «жителі території, яка ще не окупована, і які при наближенні ворога взялися за зброю, щоб чинити опір військам, що вторглися».

У пункті 2 статті 4 III Женевської конвенції 1949 року називає військовополоненими «членів інших ополчень та добровольчих загонів, зокрема

членів організованих рухів опору, які належать до однієї зі сторін конфлікту й діють на своїй території або за її межами, навіть якщо цю територію окуповано» [7].

У той самий час, поняття «партизан» набуло широкого поширення у вітчизняній і зарубіжній доктрині, хоча у нього й вкладається різний зміст.

У національному законодавстві дане поняття наведено у пункті 48 Інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України, затвердженій наказом Міністерства оборони України 23.03.2017 № 164 та зареєстрованої у Міністерстві юстиції України 09 червня 2017 р. за № 704/30572, яким зазначається, що поняття «партизани» включає осіб, які є учасниками недержавних військових об'єднань, що не належать до регулярної армії, або учасниками військових загонів, які воюють проти наявної у країні влади (політичного чи військового режиму) або окупаційного режиму ворожої країни. Партизани є комбатантами, що надає їм надалі право на статус військовополонених у разі захоплення, якщо вони належать до однієї зі сторін конфлікту, очолюються особою, яка відповідає за їхні дії, мають знаки, що відрізняють їх від цивільного населення, відкрито носять зброю та дотримуються норм Міжнародного гуманітарного права. Бійці національно-визвольних рухів прирівнюються до регулярних збройних сил держави, тобто розглядаються як комбатанти.

Аналіз положень ст. 3 Закону України «Про основи національного спротиву» свідчить про те, що важливою складовою національного спротиву, крім територіальної оборони, є рух опору.

У контексті правових приписів п. 14 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про основи національного спротиву» силами та засобами руху опору є сили та засоби сил безпеки та сил оборони, які залучаються до здійснення заходів з організації, підготовки та виконання завдань руху опору, а також окремі особи, які на добровільній та конфіденційній основі залучаються до виконання завдань руху опору [3]. Зміст вказаної правової норми, а також інші положення Закону України «Про основи національного спротиву» свідчать про те, що відсутнє належне нормативне визначення поняття «учасників недержавних військових об'єднань, що не належать до регулярної армії, які знаходяться на окупованій території та воюють проти окупаційного режиму ворожої країни», як окремої складової системи національного спротиву.

За своїм правовим змістом поняття «учасник недержавних військових об'єднань, що не належать до регулярної армії, які знаходяться на окупованій території та воюють проти окупаційного режиму ворожої країни» не охоплюється правовими категоріями «сили безпеки» та «сил оборони», що визначені у п.п. 17, 18 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про національну безпеку України», а також поняттям «особа, яка на добровільній та конфіденційній основі залучається до виконання завдань руху опору», що визначене положеннями у ст. 25 Закону України «Про основи національного спротиву». Зокрема, важливою відмінністю поняття «учасник недержавних військових об'єднань, що не належать до регулярної армії» та поняття «сили та засоби сил безпеки та сил оборони» є наявність, не тільки організаційного, а також і

правового зв'язку із державними органами, на які Конституцією та законами України покладено функції із забезпечення національної безпеки України та/або функції із забезпечення оборони держави.

Закон України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України» [5], що визначає порядок і умови застосування вогнепальної зброї і боєприпасів цивільними особами, які у період дії воєнного стану беруть участь у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав, за своїм правовим змістом заповнює відповідні прогалини Закону України «Про основи національного спротиву» та не спрямований на розв'язання проблеми правової невизначеності щодо статусу осіб, які є учасниками недержавних військових об'єднань, що не належать до регулярної армії, що знаходяться на окупованих територіях.

Водночас поняття «учасник недержавних військових об'єднань, що не належать до регулярної армії, які знаходяться на окупованій території та воюють проти окупаційного режиму ворожої країни» узгоджується із правовими приписами ч. 1 ст. 12 Закону України «Про національну безпеку України», якими визначено, що сектор безпеки та оборони України складається з таких чотирьох взаємопов'язаних складових, як сили безпеки, сили оборони, оборонно-промисловий комплекс та громадяни, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки [4]. При цьому, поняття «забезпечення національної безпеки» у розумінні п. 9 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про національну безпеку України» включає участь у протидії реальним та потенційним загрозам, як державному суверенітету і демократичному конституційному ладу, так і загрозам територіальної цілісності.

Зі змісту Закону України «Про основи національного спротиву» слідує, що у системі національного спротиву нормативно не визначено такої складової, як учасники недержавних військових об'єднань, що не належать до регулярної армії, які знаходяться на окупованій території та воюють проти окупаційного режиму ворожої країни (партизан).

Необхідно звернути увагу, що положеннями ст. 1 Закону України «Про оборону України» [13] поняття «бойовий імунітет» не є застосовним, не тільки до категорії осіб, які є учасниками недержавних військових об'єднань, що не належать до регулярної армії, які знаходяться на окупованій території та воюють проти окупаційного режиму ворожої країни, а також не поширюється на осіб, які на добровільній та конфіденційній основі залучаються до виконання завдань руху опору, правовий статус яких більш менш визначений Законом України «Про основи національного спротиву» [3].

Право на спротив (*jus resistendi*), як колективне глобальне природне право, визнане позитивним правом не тільки на національному рівні, а також на міжнародному рівні. Зокрема, ст. 44 Додаткового протоколу до Женевської конвенції від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8 червня 1977 року, визначено: «у зв'язку з тим, що під час збройних конфліктів бувають такі ситуації, коли через характер воєнних дій озброєний комбатант не може відрізнити себе від цивільного

населення, він зберігає свій статус комбатанта за умови, що в таких ситуаціях він відкрито носить свою зброю: а) під час кожного воєнного зіткнення, і b) в той час, коли він перебуває на виду у противника в ході розгортання в бойові порядки, що передують початку нападу, в якому він повинен взяти участь» [7].

Неналежна правова визначеність у національному законодавстві України питань участі у недержавних військових об'єднаннях, що не належать до регулярної армії, які знаходяться на окупованій території та воюють проти окупаційного режиму ворожої країни, як однієї із можливих форм ведення національного спротиву і реалізації права на спротив (*jus resistendi*), унеможлиблює реалізацію громадянами України, які опинилися на окупованій противником (агресором) території України, свого конституційного обов'язку, визначеного ч. 1 ст. 17, ч. 1 ст. 65 Конституції України.

Згідно з Законом № 1702-IX, інформація про форми, методи та засоби виконання завдань руху опору, а також про взаємодію з Силами Спеціальних Операцій Збройних Сил України вважається конфіденційною. А до організації та виконання завдань руху опору можуть бути залучені військовослужбовці, працівники правоохоронних органів та інші особи, які підпорядковуються Командувачу Сил спеціальних операцій Збройних Сил України.

Закон надає гарантії соціального та правового захисту особам, які беруть участь у русі опору. Важливою гарантією для них є забезпечення конфіденційності щодо їх участі.

Оскільки рух опору ведеться на території, що перебуває під окупацією або контролем агресора, існує серйозна загроза для учасників, закон передбачає право на спеціальні заходи для їхньої безпеки та захисту, а також для їхніх родичів.

Згідно з Законом № 1702-IX, учасникам руху опору, які затримані, арештовані або засуджені незаконними органами або формуваннями на тимчасово окупованих територіях України чи країнами, які здійснюють збройну агресію проти України, держава надає підтримку для їх звільнення. Будь-які збитки, завдані цим особам у зв'язку з рухом опору, відшкодовуються за визначеним урядом України порядком.

Також, відповідно до зазначеного вище Закону учасники руху опору мають право на одноразову грошову допомогу у разі смерті, інвалідності або часткової втрати працездатності, що сталася через виконання завдань руху опору. Вони також мають право на медичне забезпечення за умовами, що встановлені для працівників Сил Спеціальних Операцій Збройних Сил України.

Оплата за вказані види підтримки для військовослужбовців Сил Спеціальних Операцій Збройних Сил України визначена законом України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» [10], а порядок призначення та виплати одноразової грошової допомоги затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2013 року № 975 [11].

Особи, які залучені до конфіденційного співробітництва та брали участь у виконанні завдань руху опору на тимчасово окупованих територіях, у районах проведення антитерористичних операцій або в зонах забезпечення національної безпеки та оборони, також мають право на статус ветерана війни згідно з

Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». Це надається за умови дотримання конфіденційності та встановленням порядку Кабінетом Міністрів України, що забезпечує нерозголошення факту їх участі в конфіденційному співробітництві.

Закон № 1702-IX встановлює важливу новелу в законодавстві та демонструє гідне ставлення держави до всіх її захисників. Зокрема, для іноземців та осіб без громадянства, які беруть участь в русі опору, передбачена можливість отримання громадянства України або статусу біженця чи притулку в Україні за спрощеною процедурою за клопотанням Міністра оборони України.

Прийняття Закону України «Про основи національного спротиву» створило необхідну правову базу для реалізації ідеї всеосяжної оборони та надання їй необхідного змісту. Проте, варто відзначити, що відсутність історичного досвіду розвитку таких інституцій та недосконалість окремих норм закону, разом з драматичним браком часу для якісної імплементації на підзаконному рівні, призвели до виникнення значних правових неузгодженостей. Ці неузгодженості можуть бути джерелом спірних правовідносин, пов'язаних із застосуванням норм відповідного законодавства.

Зокрема, в контексті періоду збройної агресії Російської Федерації з 24 лютого 2022 року, можливо, основною категорією адміністративних спорів стануть суперечки, пов'язані з виплатами грошового забезпечення для військовослужбовців. Це може включати додаткові виплати, передбачені Постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року № 168 «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану» [11].

Так, справді, в контексті воєнного стану і великих сум, передбачених для виплат військовослужбовцям, виникає важливе питання про справедливий баланс між інтересами окремих осіб і інтересами держави як цілісної структури, яка відповідає за добробут своїх громадян. З одного боку – індивід, який ризикує життям та здоров'ям, виконуючи свої обов'язки на фронті або в оборонних структурах. Він має право на справедливе винагородження за свою службу та гарантії соціального захисту для себе та своєї сім'ї. На іншому боці – держава, яка має обов'язок забезпечити безпеку, захист і добробут своїх громадян. У період воєнного стану це особливо актуально, оскільки вона виступає як єдиний гарант захисту і прав людей в цілому. Держава повинна забезпечити не лише достатні ресурси для виплат військовослужбовцям, але й вести обґрунтовану політику розподілу цих ресурсів, щоб вони були справедливо розподілені та використані для забезпечення необхідних потреб суспільства в цілому.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, в умовах військової агресії російської федерації проти України, враховуючи нерівність людських і матеріальних ресурсів учасників конфлікту, необхідність розширення асиметричних способів боротьби з державою-агресором, потребує термінової розробки проєкту закону України щодо створення передумов сталого зростання партизанського руху (підпілля) на тимчасово окупованих територіях України, яким, зокрема, передбачити: надання бойового імунітету особам, які на

добровільній та конфіденційній основі залучаються до виконання завдань руху опору; надання бойового імунітету учасникам недержавних військових об'єднань, що не належать до регулярної армії, які знаходяться на окупованій території та воюють проти окупаційного режиму ворожої країни; поширення положень законів України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» і «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» на учасників недержавних військових об'єднань, що не належать до регулярної армії, які знаходяться на окупованій території та воюють проти окупаційного режиму ворожої країни тощо.

До того ж особливу увагу треба приділяти питанням соціально-правового, матеріального та фінансового забезпечення осіб, які беруть участь у русі опору. Вирішення даних проблемних питань дасть можливість проведення якісної та всебічної підготовки руху опору в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Які документи ухвалив Кабмін для реалізації закону про національний спротив: стаття. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3395765-aki-dokumenti-uhvaliv-kabmin-dla-realizacii-zakonu-pro-nacionalnij-sprotiv.html> (дата звернення: 28.03.2024).
2. Захист прав ветеранів АТО / ООС, інших військовослужбовців адміністративними судами України, Посібник, Верховний Суд, ГО «Громадянський центр правових ініціатив», Академія Фольке Бернадотта, Національна школа суддів України, 2022 с. 33-35.
3. Про основи національного спротиву: Закон України від 16.07.2021 № 1702-IX.
4. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 28.03.2024).
5. Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України: Закон України від 03.03.2022 № 2114-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2114-20#Text> (дата звернення: 28.03.2024).
6. Положення про добровольчі формування територіальних громад : затв. пост. КМУ від 29 груд. 2021 р. № 1449. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1449-2021-%D0%BF#n11> (дата звернення: 28.03.2024)/
7. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8 червня 1977 [...] ООН; Протокол, Міжнародний документ, Правила від 08.06.1977. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text (дата звернення: 28.03.2024).
8. Порядок організації, забезпечення та проведення підготовки добровольчих формувань територіальних громад до виконання завдань територіальної оборони : затв. пост. КМУ від 29 груд. 2021 р. № 1447. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1447-2021-%D0%BF#n9> (дата звернення: 28.03.2024).
9. Порядок застосування членами добровольчих формувань територіальних громад особистої мисливської зброї та набоїв до неї під час виконання завдань територіальної оборони : затв. пост. КМУ від 29 грудня 2021 р. № 1448. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1448-2021-%D0%BF#n12> (дата звернення: 28.03.2024).
10. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 № 2011-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>
11. Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 № 168. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 28.03.2024).

REFERENCES

1. What documents was adopted by the Cabinet of Ministers for the implementation of the law on national resistance: article. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3395765-aki-dokumenti-uhvaliv-kabmin-dla-realizacii-zakonu-pro-nacionalnij-sprotiv.html> (access date: 03/28/2024).
2. Protection of the rights of veterans of the ATO / OOS, other servicemen by the administrative courts of Ukraine, Guide, Supreme Court, NGO "Civic Center of Legal Initiatives", Volke Bernadotte Academy, National School of Judges of Ukraine, 2022 p. 33-35.
3. On the foundations of national resistance: Law of Ukraine dated July 16, 2021 № 1702-IX.
4. On the national security of Ukraine: Law of Ukraine dated June 21, 2018 № 2469-VIII.
5. On ensuring the participation of civilians in the defense of Ukraine: Law of Ukraine dated 03.03.2022 №2114-IX.
6. Regulations on voluntary formation of territorial communities: approved. post. CMU from December 29. 2021 №1449. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1449-2021-%D0%BF#n11> (date of application: 03/28/2024).
7. Additional Protocol to the Geneva Conventions dated August 12, 1949, relating to the protection of victims of international armed conflicts (Protocol I), dated June 8, 1977 [...] UN; Protocol, International document, Rules dated 06.08.1977.
8. The procedure for organizing, ensuring and conducting training of voluntary formations of territorial communities for the performance of territorial defense tasks: approved. post. CMU from December 29. 2021 No. 1447. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1447-2021-%D0%BF#n9> (date of application: 03/28/2024).
9. The procedure for the use of personal hunting weapons and cartridges for them by members of voluntary formations of territorial communities during the performance of territorial defense tasks: approved. post. CMU dated December 29, 2021 №1448. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1448-2021-%D0%BF#n12> (date of application: March 28, 2024).
10. On social and legal protection of military personnel and members of their families: Law of Ukraine dated 12.20.1991 №2011-XII.
11. The issue of certain payments to military personnel, rank and file officers, police officers and their families during martial law: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated February 28, 2022 №168.

SUMMARY

Hanna Krasota-Moroz,
National Defence University of Ukraine, Kyiv
Volodymyr Oliferuk,
PhD (Technical Sciences),
National Defence University of Ukraine, Kyiv
Serhii Sharap,
PhD (Public Administration),
National Defence University of Ukraine, Kyiv
Vitalii Tiurin,
PhD (Military Sciences),
National Defence University of Ukraine, Kyiv
Oleh Kirilenko,
Forces of special operation of the armed forces of Ukraine, Kyiv

Organization of the preparation and activity of the resistance movement in Ukraine: legal regulation

Introduction. The article analyzes the legal regulation of the training and activities of the resistance movement in Ukraine. It highlights gaps in Ukrainian legislation that need to be addressed

to ensure high-quality, comprehensive training for the resistance movement, a crucial tool in repelling armed aggression by the Russian Federation.

Purpose. *The issue of legally regulating citizens' participation in territorial defense, voluntary local community formations, and resistance movements during armed conflicts or military threats has received insufficient attention from scientists, often being considered only within general topics. The lack of comprehensive research in this area, coupled with the necessity to enhance legal regulation concerning citizens' involvement in territorial defense, voluntary local community formations, and resistance movements during armed aggression, highlights the urgency for further relevant research.*

Originality. *In the conditions of the ongoing military aggression of the Russian Federation against Ukraine, taking into account the incomparability of human and material resources of the participants in the conflict, the need to expand asymmetric methods of combating the aggressor state, it is necessary to urgently develop a draft law of Ukraine on the creation of prerequisites for the steady growth of the partisan movement (underground) for a temporary the occupied territories of Ukraine, which, in particular.*

Conclusion. *In addition, special attention should be paid to the issues of socio-legal, material and financial support of persons participating in the resistance movement. Solving these problematic issues will make it possible to carry out high-quality and comprehensive training of the resistance movement in Ukraine.*

Key words: *Special operations forces; military; resistance movement; national resistance; partisans; Armed Forces of Ukraine; legislation; guarantees, preparation.*